

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4158

[Total No. of Pages : 4

[6543]-601

M.A.

PSYCHOLOGY

**PSY-501-MJ : Cognitive Processes
(2023 Pattern) (Semester - I)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Write in detail on any three domains of cognitive psychology.
- b) Write on scientific methods used in cognitive psychology.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) What is Attention? Write on theories of Attention.
- b) What is Perception? Write on theories of perception.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) What is reading? Write on theoretic approach to reading.
- b) Write in detail on development in reading ability.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) What is Problem? Write on problem solving cycle.
- b) What is creativity? Write on stages of creativity.

P.T.O.

Q5) Answer any two of the following in each 100 words each.

[10]

- a) Sensory Motor
- b) Point of Subjective Equality
- c) Multilingualism
- d) Creativity

Total No. of Questions : 5]

PE-4158

[6543]-601

M.A.

PSYCHOLOGY

PSY-501-MJ : Cognitive Processes

(2023 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहा.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) बोधनिक मानसशास्त्र विषयाच्या कोणत्याही तीन क्षेत्राविषयी लिहा.
ब) बोधनिक मानसशास्त्र विषयात वापरल्या जाणाऱ्या शास्त्रीय पद्धती विषयी लिहा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) अवधान म्हणजे काय? अवधान विषयक सिद्धांतांवर लिहा.
ब) संवेदन म्हणजे काय? संवेदन विषयक सिद्धांतांवर लिहा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) वाचन म्हणजे काय? वाचन विषयक सैद्धांतिक दृष्टिकोनावर लिहा.
ब) वाचन क्षमता विकास यावर लिहा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) समस्या म्हणजे काय? समस्या निराकरण चक्र यावर लिहा.
ब) सर्जनशीलता म्हणजे काय? सर्जनशीलतेच्या अवस्था यावर लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) वेदक – कारक
- ब) व्यक्तिनिष्ठ समानतेचा बिंदू
- क) बहुभाषिकत्व
- ड) सर्जनशीलता

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4159

[Total No. of Pages : 4

[6543]-602

M.A. (Part - I)

PSYCHOLOGY

PSY-502-MJ : Psychometrics

(2023 Credit Pattern) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following is about 500 words. [15]

- a) Define Psychological test. Explain the characteristics of psychological Test.
- b) Discuss the Intrinsic bias and Extrinsic test bias.

Q2) Answer any one of the following is about 500 words. [15]

- a) Describe the uses of Factor analysis in the test construction.
- b) What is Item analysis? Discuss item difficulty and item discrimination.

Q3) Answer any one of the following is about 500 words. [15]

- a) Define norm. Discuss the various types of norms.
- b) Explain the validity. Discuss types of validity in details.

Q4) Answer any one of the following is about 500 words. [15]

- a) Discuss the Weschsler's Intelligence Scale for Children (WISC).
- b) Discuss the uses of psychological test in industrial fields.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two :

[10]

- a) Item bias
- b) MMPI
- c) Reliability of Test
- d) Ethical issue of Test

Total No. of Questions : 5]

PE-4159

[6543]-602
M.A. (Part - I)
PSYCHOLOGY
PSY-502-MJ : Psychometrics
(2023 Credit Pattern) (Semester - I)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे बंधनकारक आहे.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजीची प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) मनोमापन चाचणीची व्याख्या लिहा. मनोमापन चाचणीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) चाचणीतील आंतरिक आणि बाह्य पक्षपात यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 2) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) चाचणी निर्मितीतील घटक विश्लेषणाचे उपयोग स्पष्ट करा.
ब) विधान विश्लेषण म्हणजे काय? विधान कठिण्यता आणि भेदणीकरण स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) मानदंड म्हणजे काय? मानदंडाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
ब) वैध्यता स्पष्ट करा. वैध्यतेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) वेश्लर यांची बालकांसाठी असणारी बुद्धिमत्ता चाचणीवर चर्चा करा.
ब) औद्योगिक क्षेत्रात मनोमापन चाचणीच्या उपयोगांवर चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालील पैकी कोणत्याही दोहांवर टीपा लिहा.

[10]

- अ) विधान पक्षपात
- ब) एम्.एम्.पी.आय. (MMPI)
- क) चाचणीची विश्वसनियता
- ड) चाचणीतील नैतिकतर

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4160

[Total No. of Pages : 4

[6543]-603

M.A.

PSYCHOLOGY

PSY-503 MJ : Statistics for Psychology
(2023 Pattern) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) Explain measures of central tendency in detail.
- b) Given a normally distributed data where $M = 60$,
Standard deviation = 10 and $N = 150$
 - i) How many cases fall below the score 70?
 - ii) How many cases lie between 35 to 70?

Q2) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) What is correlation? Explain the different types of correlation.
- b) The following are the scores of the students of a class in English and social sciences. Apply an appropriate technique to test the relationship between them. Explain your results.

English	20	46	54	78	36	50	37	80	26	52
Social science	30	58	70	40	38	49	50	61	54	72

P.T.O.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) What is ANOVA? Explain the uses of ANOVA.
- b) Single child students and children with siblings were assessed on a particular psychological test. The mean, SD and N of the two groups is as follows. Apply a suitable statistic and interpret the results.

	Single child	Children with sibling
Mean	140	110
SD	12.1	3.5
N	46	44

Q4) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) Differentiate between parametric and non-parametric statistics. Explain Chi square test.
- b) Apply suitable statistics on the following data and interpret the results.

	Agree	Disagree
Males	120	110
Females	135	148

Q5) Write Short note on any two of the following : [10]

- a) Regression
- b) Null Hypothesis
- c) Normal Distribution curve
- d) Sign test

Total No. of Questions : 5]

PE-4160

[6543]-603

M.A.

PSYCHOLOGY

PSY-503 MJ : Statistics for Psychology

(2023 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा :

[15]

- अ) केंद्रीय प्रवृत्तीचे माप स्पष्ट करा.
ब) सामान्य वितरण प्रदत्तात मध्य = 60
प्रमान विचलन = 10 आणि निरिक्षणे = 150 आहेत.
i) 70 प्राप्तांक पेक्षा खाली किती निरिक्षण दिसून येतील?
ii) 35 आणि 70 प्राप्तांक मध्ये किती निरिक्षण दिसून येतील?

प्रश्न 2) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा :

[15]

- अ) सह संबंध म्हणजे काय? सहसंबंधाच्या विविध प्रकारांबाबत लिहा.
ब) खाली काही विद्यार्थ्यांचे इंग्रजी आणि समाज शास्त्र विषयातील प्राप्तांक दिलेले आहेत. योग्य तंत्राचा वापर करून त्यांच्यातील संबंधाचे परीक्षण करा. आलेले निष्कर्शांचे विवरण करा.

इंग्रजी	20	46	54	78	36	50	37	80	26	52
समाजशास्त्र	30	58	70	40	38	49	50	61	54	72

प्रश्न 3) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]

- अ) ANOVA म्हणजे काय? ANOVA चे उपयोग स्पष्ट करा.
- ब) एकटे असणारे मुलं आणि भावंड असणारे मुलं यांच्या वर एका विशिष्ट मानसशास्त्रीय चाचणी द्वारे मुल्यमापन केले गेले. प्राप्तांकांचे मध्य, प्रमाण विचलन आणि निरीक्षणे खालील प्रमाणे आहेत. उचित सांख्यिकीचा उपयोग करून निष्पत्तीचे विवरण करा.

	एकटे मुलं	भावंड असलेले मुलं
मध्य	140	110
प्रमाण विचलन	12.1	3.5
निरीक्षणे	46	44

प्रश्न 4) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]

- अ) प्रचल आणि उप्रचल सांख्यिकी मध्ये फरक स्पष्ट करा. Chi square टेस्ट स्पष्ट करा.
- ब) खाली दिलेल्या प्रदत्तावर उचित सांख्यिकीचा उपयोग करून निष्पत्तीचे अर्थ विवरण करा.

	सहमत	असहमत
पुरुष	120	110
स्त्रीया	135	148

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा : [10]

- अ) समाश्रयन
- ब) अभेद अभ्युपगम
- क) प्रसामान्य वितरण वक्र
- ड) चिन्ह चाचणी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4161

[Total No. of Pages : 4

[6543]-604

M.A.

PSYCHOLOGY

**PSY-510-MJ : Psychology of Adjustment
(2023 Pattern) (Semester - I)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following is about 500 words : **[15]**

- a) Define Psychology of adjustment. Describe the approaches to psychology of Adjustment.
- b) Describe the roots of happiness.

Q2) Answer any one of the following is about 500 words : **[15]**

- a) Describe divorce and its after math.
- b) Describe marital adjustment across the life cycle.

Q3) Answer any one of the following is about 500 words : **[15]**

- a) Describe the sources and effects of job stress.
- b) Describe the contemporary workplace trends.

Q4) Answer any one of the following is about 500 words : **[15]**

- a) Describe the origins of gender differences.
- b) Describe sexism and its effects. Discuss the ways to reduce sexism.

P.T.O.

Q5) Write Short notes on any two :

[10]

- a) Personal growth
- b) Friendship
- c) Work-life balance
- d) Sexual Orientation

Total No. of Questions : 5]

PE-4161

[6543]-604

M.A.

PSYCHOLOGY

PSY-510-MJ : Psychology of Adjustment

(2023 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे बंधनकारक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजीची प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) समायोजन मानसशास्त्राची व्याख्या द्या. समायोजन मानसशास्त्राचे दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
ब) आनंदाच्या स्रोतांचे वर्णन करा.
- प्रश्न 2) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) घटस्फोट व घटस्फोटांच्या परिणामांचे वर्णन करा.
ब) कौटुंबिक जीवन चक्रातील वैवाहिक समायोजनावर चर्चा करा.
- प्रश्न 3) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) कामाच्या ठिकाणाच्या तणावचे स्रोत व परिणाम यांचे वर्णन करा.
ब) कामाच्या ठिकाणातील समकालीन प्रवाह सांगा.
- प्रश्न 4) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) लिंगभेदाच्या उपपत्तींचे वर्णन करा.
ब) लिंगवाद आणि त्याचे परिणाम यांचे वर्णन करा. लिंगवाद कमी करण्याचे मार्ग सांगा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहांवर टीपा लिहा.

[10]

- अ) वैयक्तिक उन्नती
- ब) मैत्री
- क) काम आणि जीवनातील संतुलन
- ड) लैंगिक आवड

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4162

[Total No. of Pages : 4

[6543]-605

M.A. (Part - I)

PSYCHOLOGY

PSY-511 MJ : Psychology of Aging
(2023 Pattern) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) All questions carry equal marks.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) Define Aging. Discuss the meaning and nature of aging.
- b) Define Aging. Explain the issues in studying adult development and aging.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) What are the physical changes in aging? Explain any two biological theories in detail.
- b) Explain the changes in mobility and its psychological implications.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) Evaluate various factors affecting age differences in memory.
- b) What is attention control? Explain speed of processing and inhibitory loss in detail.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) What are the family dynamics in relation to psychology of old age?
- b) What is grief process? Explain Elizabeth - kubler - Ross model in detail.

P.T.O.

Q5) Write short note on any two of the following in about 300 words : [10]

- a) Psychological issues in old age homes.
- b) Preventive measures of Parkinson's disease.
- c) Memory improvement techniques.
- d) Adult Day Care.

PE-4162

[6543]-605

M.A. (Part - I)

PSYCHOLOGY

PSY-511 MJ : Psychology of Aging

(2023 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) वृद्धत्वाची व्याख्या द्या. वृद्धत्वाचा अर्थ आणि स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) वृद्धत्वाची व्याख्या द्या. प्रौढांच्या विकास आणि वृद्धत्वातील अभ्यासामध्ये येणाऱ्या समस्या स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) वृद्धावस्थेतील शारीरिक बदल कोणते? कोणतेही दोन जैविक सिद्धांत स्पष्ट करा.
ब) गतिशीलते मधील परिणाम आणि त्याचे शारीरिक परिणाम स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) वयानुरूप स्मृती फरक यावर परिणाम करणाऱ्या विविध घटकांचे विश्लेषण करा.
ब) वृद्धावस्थेत अवधान नियंत्रणाची भूमिका काय आहे? संस्करण प्रक्रियेची गति आणि प्रतिबंधात्मक नुकसान यांचे तपशीलवार वर्णन करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) वृद्धापकाळाच्या मानसशास्त्राच्या संबंधात विविध कौटुंबिक गतिशीलता काय आहेत?
ब) शोक प्रक्रिया म्हणजे काय? एलिसाबेथ-कुबलर-रोस यांच्या अवस्था स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर टिपा लिहा प्रत्येकी (300 शब्दांत) :

[10]

- अ) वृद्धाश्रमातील मानसिक समस्या
- ब) पार्किन्सन आजारावरील प्रतिबंधात्मक उपाययोजना
- क) स्मृती संवर्धन तंत्रे
- ड) प्रौढांचे डे - केअर

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4163

[Total No. of Pages : 4

[6543]-606

M.A.

PSYCHOLOGY

PSY-512-MJ : Sports Psychology
(2023 Credit Pattern) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Discuss the nature of exercise and sports psychology.
- b) Describe personality and performance in sports.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Discuss the types of leadership in sport.
- b) Describe the Cognitive strategies in sports psychology.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Describe the interventional strategy in the sports.
- b) Discuss the importance of sports psychology for athletes and coaches.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Describe the relationship motivation - emotions with performance.
- b) Discuss the relaxation procedure in sport psychology.

P.T.O.

Q5) Write Short notes on any two :

[10]

- a) Yoga and Meditation.
- b) Coach - Athlete relationship.
- c) Motor learning in Sport.
- d) History of Sport Psychology.

Total No. of Questions : 5]

PE-4163

[6543]-606

M.A.

PSYCHOLOGY

PSY-512-MJ : Sports Psychology
(2023 Credit Pattern) (Semester - I)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) व्यायाम आणि खेळ मानसशास्त्राच्या स्वरूपांवर चर्चा करा.
ब) खेळातील व्यक्तिमत्त्व व निर्वर्तन याचे वर्णन करा.
- प्रश्न 2) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) खेळातील नेतृत्वाच्या प्रकारांवर चर्चा करा.
ब) खेळ मानसशास्त्रातील बोधनिक नियोजनाचे वर्णन करा.
- प्रश्न 3) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) खेळातील हस्तक्षेप नियोजनाचे वर्णन करा.
ब) खेळाडू व प्रशिक्षक यांच्यासाठी खेळमानसशास्त्राचे महत्त्व याची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) प्रेरणा-भावना व निर्वर्तन यातील सहसंबंधाचे वर्णन करा.
ब) खेळ मानसशास्त्रातील विश्रांती प्रक्रिया याची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहांवर टीपा लिहा.

[10]

- अ) योग व ध्यान धारणा
- ब) प्रशिक्षक – खेळाडू या मधील संबंध
- क) खेळातील कारक अध्ययन
- ड) खेळ मानसशास्त्राचा इतिहास.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4164

[Total No. of Pages : 4

[6543]-607

M.A.

PSYCHOLOGY

**PSY-541-RM : Research Methodology
(2023 Pattern) (Semester - I)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Answer any one of the following is about 500 words. **[15]**

- a) Discuss the types of research and ethical issues in research.
- b) Discuss the between - group research designs.

Q2) Answer any one of the following is about 500 words. **[15]**

- a) Describe the features of random group design.
- b) What is a single case design? State the limitations of it.

Q3) Answer any one of the following is about 500 words. **[15]**

- a) Discuss the survey research designs.
- b) Elaborate qualitative data analysis.

Q4) Answer any one of the following is about 500 words. **[15]**

- a) Describe the different types of scaling methods.
- b) Describe the quasi-experimental designs.

P.T.O.

Q5) What Short notes on any two :

[10]

- a) Quantitative research.
- b) Hypothesis.
- c) Psychological scaling.
- d) Writing research report.

Total No. of Questions : 5]

PE-4164

[6543]-607

M.A.

PSYCHOLOGY

PSY-541-RM : Research Methodology

(2023 Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे बंधनकारक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजीची प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) संशोधनाचे प्रकार आणि संशोधनातील नैतिक मुल्य या विषयी चर्चा करा.
ब) समुहांतर्गत संशोधन आराखड्याची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) यादृच्छिक समूह आराखड्याचे योग्य उदाहरणासह वर्णन करा.
ब) एक व्यक्ती आराखडा म्हणजे काय? त्याची मर्यादा विशद करा.
- प्रश्न 3) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) सर्वेक्षण संशोधन आराखड्याची चर्चा करा.
ब) गुणात्मक नमुना विश्लेषण विशद करा.
- प्रश्न 4) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) श्रेणी पद्धतीचे विविध प्रकारांचे वर्णन करा.
ब) तत्सम प्रायोगिक आराखड्याचे वर्णन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहांवर टीपा लिहा.

[10]

- अ) गुणात्मक संशोधन
- ब) अभ्युपगम
- क) मानसशास्त्रीय श्रेणी
- ड) संशोधन अवाहात लेखण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4165

[Total No. of Pages : 4

[6543]-608

M.A (Part - I)

PSYCHOLOGY

PSY-551-MJ : Learning & Memory

(2023 Pattern) (Semester - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) What is Instrumental conditioning? Write in detail on basic concepts used in instrumental conditioning.
- b) Write in detail on cultural influences on learning.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) Write in detail on Guthrie's Theory of learning.
- b) Write in detail on Transfer of learning with its day to day life examples.

Q3) Answer any one of the following in about 500 Words. [15]

- a) Write in detail on George Miler's Theory.
- b) Write on Unitary, Dual and Multimodel model of memory.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) Write in detail on Psychoanalytic and Trace Decay theory of forgetting.
- b) Write in detail on application of memory studies in education.

P.T.O.

Q5) Answer any two of the following in each 100 words each.

[10]

- a) Serial Learning.
- b) Behavior modification.
- c) Flashbulb memory.
- d) Synapse.

Total No. of Questions : 5]

PE-4165

[6543]-608
M.A (Part - I)
PSYCHOLOGY
PSY-551-MJ : Learning & Memory
(2023 Pattern) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहा.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तरे 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) साधक अभिसंधान म्हणजे काय? साधक अभिसंधान यात वापरल्या गेलेल्या मूलभूत संकल्पनांवर सविस्तर लिहा.
ब) अध्ययनावर सांस्कृतिक घटकांचा होणारा परिणाम यावर लिहा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) गथरी यांचा अध्ययन विषयक सिद्धांत यावर लिहा.
ब) अध्ययन संक्रमण यावर सुयोग्य उदाहरण सहित लिहा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) जॉर्ज मिलर यांचा सिद्धांत यावर सविस्तर लिहा.
ब) स्मृती विषयक एकसंघ, द्विघटक व बहुघटक प्रारूप यावर सविस्तर लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) विस्मरण विषयक मनोविश्लेषणात्मक व शेष व्हास सिद्धांत यावर सविस्तर लिहा.
ब) स्मृती विषयक अभ्यासांचे शैक्षणिक क्षेत्रातील उपयोजन यावर सविस्तर लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[10]

अ) श्रेणीक अध्ययन

ब) वर्तन बदल

क) सुस्पष्ट स्मृती

ड) मज्जाबंध

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE4166

[Total No. of Pages : 2

[6543]-609

M.A. (Part - I)

PSYCHOLOGY

PSY - 552 - MJ : Biopsychology

(2023 Credit Pattern) (Semester - II) (NEP)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Define biopsychology. Discuss its nature & scope in detail.
- b) Write in detail about genetics and evolution of human behaviour.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Describe the role of central nervous system in detail in biopsychology.
- b) Explain five senses in detail. Write in detail about biological basis of behaviour.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Discuss various determining factors of eating.
- b) Explain the role of eating in biopsychology with body – weight regulation.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Discuss the dreaming & its biological perspective.
- b) Write about various sleep disorders. Explain about five commonly used drugs in sleeping.

Q5) Write short notes (any 2). **[10]**

- a) Narco analysis
- b) Role of peripheral nervous system
- c) Movement – brain mechanisms
- d) Wakefulness mechanisms

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE4166

[6543]-609

M.A. (Part - I)

PSYCHOLOGY

PSY - 552 - MJ : Biopsychology

(2023 Credit Pattern) (Semester - II) (NEP)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) जैवमानसशास्त्राची व्याख्या लिहा. त्याचे स्वरूप व महत्त्व सविस्तर लिहा.
- ब) मानवी वर्तनात अनुवंशशास्त्र (genetics) व उत्क्रांती यांविषयी सविस्तर लिहा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) जैवमानसशास्त्रात मध्यवर्ती मज्जासंस्थेचे महत्त्व सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) पंचइंद्रियांविषयी माहिती लिहून त्याचे वर्तनातील जैविक आधारतत्त्व सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) खाण्याचे विविध निर्धारित घटक यांची चर्चा करा.
- ब) जैवमानसशास्त्रात खाणे आणि शरीराचे वजन नियंत्रण यांविषयी सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) स्वप्न पाहणे व त्याचा जैविक दृष्टीकोन यांविषयी चर्चा करा.
- ब) विविध निद्रा विकृतींची माहिती लिहा. निद्राविषयी पाच सामान्य औषध (Drugs) ची माहिती स्पष्ट करा.

प्र.5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]

- अ) नार्को अनैलिसिस
- ब) सीमावर्तीय मज्जासंस्था भूमिका
- क) मेंदू हालचाल प्रक्रिया
- ड) जागरूकता प्रक्रिया

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE4167

[Total No. of Pages : 2

[6543]-610
M.A. (Part - I)
PSYCHOLOGY
PSY-MJ-553/203 : Personality
(2023 Credit Pattern) (Semester - II) (NEP)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidate:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

- Q1)** Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**
- a) Define Personality. Describe the determinants of personality.
 - b) Elaborate the characteristics of a good personality theory.
- Q2)** Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**
- a) Describe the Carl Jung's theory of personality.
 - b) Explain the Eric Erickson's Identity theory of personality.
- Q3)** Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**
- a) Define trait. Explain the concept & history of trait approach.
 - b) Describe the catteau's approach to personality traits.
- Q4)** Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**
- a) Describe the learning perspective of personality.
 - b) Explain the Kelly's constructive alternativism.
- Q5)** Answer short notes on any two of the following in 150 words each. **[10]**
- a) Idiographic & Nomothetic approaches.
 - b) Role of Personality in clinical set-up.
 - c) Five factor model of personality.
 - d) Existential vacuum.

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE4167

[6543]-610

M.A. (Part - I)

PSYCHOLOGY

PSY-MJ-553/203 : Personality

(2023 Credit Pattern) (Semester - II) (NEP)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्र.1)** पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) व्यक्तिमत्त्वाची व्याख्या सांगा व व्यक्तिमत्त्वाची निर्धारके स्पष्ट करा.
ब) उत्तम व्यक्तिमत्त्व सिद्धांताची वैशिष्ट्ये विस्तृतपणे लिहा.
- प्र.2)** पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) कार्ल जंग यांच्या व्यक्तिमत्त्व सिद्धांताचे वर्णन करा.
ब) एरिक एरिकसन यांच्या आयडेंटिटी व्यक्तिमत्त्व सिद्धांताचे वर्णन करा.
- प्र.3)** पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) गुणविशेषाची व्याख्या सांगा व गुणविशेष दृष्टिकोनाची संकल्पना आणि इतिहास स्पष्ट करा.
ब) कॅटल यांचा व्यक्तिमत्त्व गुणविशेषांबद्दलच्या दृष्टिकोन विशद करा.
- प्र.4)** पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) व्यक्तिमत्त्वाचा अध्ययनवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
ब) केली यांच्या रचनात्मक पर्यायवादाचे वर्णन करा.
- प्र.5)** कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 150 शब्दांत लिहा. [10]
अ) व्यक्तिसापेक्ष व नियमसापेक्ष दृष्टिकोन
ब) चिकित्सक क्षेत्रातील व्यक्तिमत्त्वाची भूमिका
क) व्यक्तिमत्त्वाचे पंचघटक प्रारूप
ड) अस्तित्वातील पोकळी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4168

[Total No. of Pages : 4

[6543]-611

M.A.

PSYCHOLOGY

**PSY-560 MJ : Media Psychology
(2023 Pattern) (Semester - II)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following is about 500 words : [15]

- a) Explain the scope and objectives of media psychology.
- b) What is media violence? Explain the effects of media violence.

Q2) Answer any one of the following is about 500 words : [15]

- a) Define pornography. Explain the effects of pornography.
- b) Discuss the media representations of mental health.

Q3) Answer any one of the following is about 500 words : [15]

- a) Explain the research methods in media psychology.
- b) What is media Advertise? Explain the role of Psychology in Advertise.

Q4) Answer any one of the following is about 500 words : [15]

- a) Define media. Explain the effects of prosocial behaviour.
- b) Discuss the media representation for disability.

P.T.O.

Q5) Write Short notes on any two :

[10]

- a) Media psychology
- b) Media Violence
- c) Advertise
- d) Mental health.

Total No. of Questions : 5]

PE-4168

[6543]-611

M.A.

PSYCHOLOGY

PSY-560 MJ : Media Psychology

(2023 Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) मिडीया मानसशास्त्राची व्याप्ती आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
ब) मिडीया हिंसाचार म्हणजे काय? माध्यम हिंसाचाराचे परिणाम स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) पोर्नोग्राफीची व्याख्या लिहा. पोर्नोग्राफीचे परिणाम स्पष्ट करा.
ब) मानसिक आरोग्याच्या मिडीया प्रतिनिधित्वावर चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) मिडीया मानसशास्त्रातील संशोधन पद्धत स्पष्ट करा.
ब) जाहिरातीची व्याख्या लिहा. जाहिरातीमध्ये मानसशास्त्राची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) मिडीया म्हणजे काय? मिडीयाचा समाजाभिमुख वर्तनावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.
ब) दिव्यांगजनांच्या मिडीया प्रतिनिधित्वांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहांवर टिपा लिहा :

[10]

- अ) मिडीया मानसशास्त्र
- ब) मिडीया हिंसाचार
- क) जाहिरात
- ड) मानसिक आरोग्य

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4169

[Total No. of Pages : 4

[6543]-612

M.A.

PSYCHOLOGY

PSY-561-MJ : Educational Psychology

(2023 Pattern) (Semester - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicates full marks.

Q1) Answer any one of the following in 500 words. [15]

- a) Discuss the nature and scope of educational psychology.
- b) Describe the various growth and developmental stages in human.

Q2) Answer any one of the following in 500 words. [15]

- a) Discuss the difference between intellectually gifted and challenged children.
- b) Describe emotional intelligence. State the models of emotional intelligence.

Q3) Answer any one of the following in 500 words. [15]

- a) Discuss the importance of individual differences and its types.
- b) Elaborate the factors affecting students' performance.

Q4) Answer any one of the following in 500 words. [15]

- a) Discuss the factors that influence teacher's effectiveness in classroom.
- b) Describe the functions of educational psychology.

P.T.O.

Q5) Answer any two of the following in 150 words.

[10]

- a) Methods to study human behaviour.
- b) Cognitive development.
- c) Juvenile Delinquents.
- d) Self determination theory.

Total No. of Questions : 5]

PE-4169

[6543]-612
M.A.
PSYCHOLOGY
PSY-561-MJ : Educational Psychology
(2023 Pattern) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहा.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) शैक्षणिक मानसशास्त्राचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
ब) मानवी विकासातील विविध विकासटप्पे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) बौद्धिक प्रतिभावान व बौद्धिक विकलांग या मधील भेद स्पष्ट करा.
ब) भावनिक बुद्धिमत्ता स्पष्ट करा. भावनिक बुद्धिमत्तेच्या विविध उपपत्त स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) व्यक्ती भेदाचे महत्त्व व त्याच्या प्रकारांची चर्चा करा.
ब) विद्यार्थ्यांच्या निर्वर्तनावर होणाऱ्या परिणामांची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) वर्गात शिक्षकांच्या प्रभावितेवर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.
ब) शैक्षणिक मानसशास्त्राचे कार्य स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालील पैकी दोन प्रश्नांचे उत्तर 150 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) मानवी वर्तन अभ्यास पद्धती
- ब) बोधनिक विकास
- क) बाल गुन्हेगार
- ड) स्व - निर्धारण उपपत्ती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4170

[Total No. of Pages : 4

[6543]-613

M.A.

PSYCHOLOGY

**PSY-562 MJ : Criminal Psychology
(2023 Credit Pattern) (Semester - II)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in 500 words : [15]

- a) Describe the nature and scope of criminal psychology in detail.
- b) Discuss the various types of cyber crimes.

Q2) Answer any one of the following in 500 words : [15]

- a) Discuss the mental disorders related to criminal offenders.
- b) Describe the factors influencing aggression and violence.

Q3) Answer any one of the following in 500 words : [15]

- a) Discuss the difference between the various types of killers.
- b) Elaborate on the process of criminal profiling.

Q4) Answer any one of the following in 500 words : [15]

- a) Discuss the role of forensic psychology in criminal investigation.
- b) Describe some measures for crime prevention

P.T.O.

Q5) Answer any Two of the following in words.

[10]

- a) Lie detector test.
- b) Juvenile delinquency.
- c) Rational choice theory.
- d) Cyber bullying.

Total No. of Questions : 5]

PE-4170

[6543]-613

M.A.

PSYCHOLOGY

PSY-562 MJ : Criminal Psychology
(2023 Credit Pattern) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) गुन्हेगारी मानसशास्त्राचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
ब) सायबर गुन्हेगारीच्या प्रकारांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) गुन्हेगारी करणाऱ्यांच्या मनोविकृतीची चर्चा करा.
ब) आक्रमकता व हिंसा या वर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) हत्याकरणाऱ्यांच्या प्रकारातील भेदाविषयी चर्चा करा.
ब) गुन्हेगार विश्लेषण प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) गुन्हेगारी चौकशीतील न्यायवैदकीय मानसशास्त्राची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) गुन्हेगारी रोखण्यासाठी असण्याऱ्या मापन तंत्र स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी दोन प्रश्नांचे उत्तर 150 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) सत्यशोधक यंत्र
- ब) बाल गुन्हेगारी
- क) तार्तिक निवड उपपत्ती
- ड) सायबर छळ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4171

[Total No. of Pages : 4

[6543]-614

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

**PSY-601 MJ : Professionalism in Psychology
(2023 Pattern) (Semester - III)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) Explain ethical decision making models in Psychology.
- b) Describe the significance of legal frameworks in psychological services.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) Explain the concept of confidentiality in psychological practice.
- b) Discuss ethical concerns in research with human participants.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) Discuss work place ethics and legal considerations in I/O psychology.
- b) Explain the provisions of Mental Health Care Act - 2017.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) Write in detail on conflict resolution and negotiation skills.
- b) Explain the key counselling skills required for effective practice.

P.T.O.

Q5) Answer any two of the following in about 150 words each : [10]

- a) APA code of ethics
- b) Confidentiality in psychological practice
- c) POCSO Act
- d) Rehabilitation ethics

Total No. of Questions : 5]

PE-4171

[6543]-614

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-601 MJ : Professionalism in Psychology

(2023 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) मानवशास्त्रातील नैतिक निर्णय घेण्याची प्रारूपे स्पष्ट करा.
ब) मानसशास्त्रीय सेवांमधील कायदेशीर चौकटीचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) मानसशास्त्रीय सेवांमधील गोपनीयतेची संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) मानव विषयक संशोधनामधील नैतिक बाबी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) औद्योगिक मानसशास्त्रात कार्यस्थळी नैतिकता आणि कायदेशीर बाबींचा आढावा घ्या.
ब) मानसिक आरोग्य सेवा कायद्या (2017) मधील तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) संघर्ष निवारण आणि वाटाघाटी कौशल्यांवर सविस्तर लिहा.
ब) प्रभावी समुपदेशनासाठी आवश्यक असलेल्या कौशल्यांचे वर्णन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर 150 शब्दांत टिपा लिहा :

[10]

- अ) APA चे नैतिकतेसंबंधी संहिता नियम
- ब) मानसशास्त्रीय सेवांमधील गोपनीयता
- क) POCSO कायदा
- ड) पुनर्वसनातील नैतिकता

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PE-4172

[Total No. of Pages : 2

[6543]-615

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-604 MJ : Indian Psychology

(2023 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 35

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) Explain about the concept of mind and consciousness in Indian psychology.
- b) Discuss about the conceptual roots of Indian Psychology.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) Explain in detail about various models of personality.
- b) Explain in detail about yoga perspective.

Q3) Answer short note any one of the following in about 250 words : [5]

- a) Psychology in the Indian tradition
- b) The Eight fold path

P.T.O.

Total No. of Questions : 3]

PE-4172

[6543]-615

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-604 MJ : Indian Psychology

(2023 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 35

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
-

- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) भारतीय मानसशास्त्रातील मन आणि बोध या संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) भारतीय मानसशास्त्राच्या संकल्पनात्मक मूलाधारांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) व्यक्तिमत्त्वाची विविध प्रारूपे सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) योग दृष्टीकोनाबद्दल सविस्तर सांगा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एकावर 250 शब्दांत टिपा लिहा : [5]
अ) भारतीय परंपरेतील मानसशास्त्र
ब) अष्टांगिक मार्ग

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4173

[Total No. of Pages : 4

[6543]-616

M.A.

PSYCHOLOGY

PSY-602-MJ : Psychopathology - I

(2023 Pattern) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) What is psychological disorder? Explain the criteria of Psychological disorders.
- b) Discuss the various types of learning disabilities and it's causes.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) Describe the somatic symptoms related disorder.
- b) Discuss the symptoms, causes and treatments of mania.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) Discuss the illness anxiety disorder's symptoms and treatment.
- b) Define Mood disorder. Explain the episodes of mania and hypomania.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) Describe the phases, symptoms and etiology schizophrenia.
- b) Discuss the non - suicidal self injury disorder.

P.T.O.

Q5) Write shorts notes on any two :

[10]

- a) Anxiety and fear - related disorder
- b) Autism
- c) Post Trauma disorder
- d) Hoarding disorder

Total No. of Questions : 5]

PE-4173

[6543]-616

M.A.

PSYCHOLOGY

PSY-602-MJ : Psychopathology - I

(2023 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
 - 4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) मानसशास्त्रीय विकृती म्हणजे काय? मानसशास्त्रीय विकृतीचे निकष स्पष्ट करा.
- ब) अध्ययन अक्षमतेचे विविध प्रकार व कारणे याची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) शारीरिक लक्षणां संबंधीत विकृती सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) उन्मादांचे लक्षणे, कारणे आणि उपचार यावर चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) रोगाची/आजाराची भिती विकृतीचे लक्षणे आणि उपचार चर्चा करा.
- ब) भावनिक स्थिती/मुड विकृती व्याख्या लिहा. तीव्र उन्माद व सौम्य उन्माद मालिका/घटना स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) छिन्नमनस्कतेचे टप्पे, लक्षणे व कारणे सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) आत्मघातकी नसलेली स्वं इजा विकृती यावर चर्चा करा.

प्रश्न 5) दोहोंवर टीपा लिहा.

[10]

अ) चिंता व भिती संबधी विकृती

ब) स्वमग्नता

क) घटना पश्चात विकृती

ड) संग्रह करणे – विकृती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4174

[Total No. of Pages : 4

[6543]-617

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-605 MJ : Personnel Psychology

(2023 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) What is personnel psychology? Explain in detail its functions and scope.
- b) What are the current practices and emerging trends? Explain it in detail.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) What is talent management? Describe different talent acquisition screening and selection methods.
- b) Critically evaluate role of assessment in talent management.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) Define performance appraisal, Evaluate its techniques and errors in detail.
- b) What is training programme? Describe the characteristics of effective training practices.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) What is 'compensation' in personnel psychology, Evaluate its importance and benefits.
- b) What are employee benefit types? Explain it in detail.

P.T.O.

Q5) Answer short notes on any two of the following in 250 words : [10]

- a) Diversity at work place.
- b) Social media in talent acquisition
- c) Self - career management
- d) Developing a reward strategy

Total No. of Questions : 5]

PE-4174

[6543]-617

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-605 MJ : Personnel Psychology

(2023 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजविकडिल अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) कर्मचारी मानसशास्त्र म्हणजे काय? त्यांची कार्ये व व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) सध्याच्या पद्धती आणि उद्योन्मुख प्रवाह काय आहेत ते सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) प्रतिभा/विशेषक्षमता व्यवस्थापन म्हणजे काय? विविध प्रतिभा संपादन स्क्रीनिंग आणि निवड पद्धतींचे वर्णन करा.
ब) प्रतिभा व्यवस्थापनामधील मूल्यांकनाच्या भूमिकांचे टीकात्मक वर्णन करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) कार्यनिर्वर्तनाची व्याख्या लिहा. त्याच्या तंत्रांचे आणि त्रुटिंचे तपशीलवार मूल्यांकन करा.
ब) प्रशिक्षण कार्यक्रम म्हणजे काय? प्रभावी प्रशिक्षण पद्धतीचे वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) कर्मचारी मानसशास्त्रात 'भरपाई' म्हणजे काय? त्याचे महत्त्व आणि फायदे यांचे मूल्यांकन करा.
ब) कर्मचारी लाभांचे प्रकार काय आहेत? ते सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांवर प्रत्येकी 250 शब्दांत टिपा लिहा :

[10]

- अ) कामाच्या ठिकाणी विविधता
- ब) प्रतिभा संपादनात सोशल मीडियाची भूमिका
- क) स्वतःचे करिअर व्यवस्थापन
- ड) बक्षिस धोरण विकसित करणे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4175

[Total No. of Pages : 4

[6543]-618

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-607-MJ : Counselling Processes

(2023 Pattern) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words : **[15]**

- a) Define counselling. Discuss the nature of goals of counselling in detail.
- b) Discuss the characteristics of effective counsellor.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words : **[15]**

- a) Discuss the process of contracting & developing the working alliance with suitable example.
- b) Describe counselors actions that impede communication.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words : **[15]**

- a) Describe the goals & methods of in-depth exploration.
- b) Discuss different modes of feedback with suitable examples.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words : **[15]**

- a) Discuss the process of goal setting in detail.
- b) Discuss the process of designing & implication of action plan with suitable examples.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following.

[10]

- a) Ethical principles in counselling.
- b) Genuineness
- c) Note taking
- d) Role playing

Total No. of Questions : 5]

PE-4175

[6543]-618

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-607-MJ : Counselling Processes

(2023 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे सुमारे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [15]
अ) समुपदेशनाची व्याख्या लिहा. समुपदेशनाचे स्वरूप आणि उद्दिष्टे यांवर सविस्तर चर्चा करा.
ब) प्रभावी समुपदेशनाची वैशिष्ट्ये यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे सुमारे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [15]
अ) समुपदेशनातील व्यावसायिक कराराची व व्यावसायिक मैत्री विकसित करण्याची प्रक्रिया यांवर सोदाहरण चर्चा करा.
ब) संप्रेषणात अडथळा आणणाऱ्या समुपदेशनाच्या कृतीचे वर्णन करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे सुमारे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [15]
अ) सखोल शोधनाची उद्दिष्टे आणि पद्धतींचे वर्णन करा.
ब) पुनर्भरणाच्या विविध पद्धतींवर सोदाहरण चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे सुमारे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [15]
अ) उद्दिष्ट आखणी प्रक्रियेवर सविस्तर चर्चा करा.
ब) वृत्ती आराखडा बनविणे आणि अंमलात आणण्याच्या प्रक्रियेवर चर्चा करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणतेही दोन)

[10]

- अ) समुपदेशनातील नैतिक तत्वे
- ब) सच्चेपणा / अस्सलपणा
- क) नोंदी घेणे
- ड) भूमिका वठविणे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4176

[Total No. of Pages : 4

[6543]-619

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-603-MJ : Psychodiagnostics

(2023 Pattern) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) Discuss the uses of clinical analysis questionnaire in Psycho-diagnosis.
- b) Describe the essential elements of Psychological report.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) Discuss the Wechsler scale for children and Wechsler adult intelligence scale IV.
- b) Discuss the applications of MMPI - 2 in the diagnosis of Psychopathology.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) Discuss the uses of Psychological Assessment in clinical observation and history taking.
- b) Explain the role and applications of vineland adaptive behavioural scale.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) Describe the career assessment inventory.
- b) Discuss the various tools for diagnosing cognitive impairment.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two in 100 words :

[10]

- a) Binet - Bhatia scale for intelligence.
- b) Back Anxiety scale.
- c) Mental state Examination.
- d) Projective Technique for Psychodiagnostics.

Total No. of Questions : 5]

PE-4176

[6543]-619
M.A. (Part - II)
PSYCHOLOGY
PSY-603-MJ : Psychodiagnostics
(2023 Pattern) (Semester - III)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) मनोनिदानातील चिकित्सक विश्लेषण प्रश्नावलीच्या उपयोगावर चर्चा करा.
ब) मानसशास्त्रीय अहवालाच्या महत्वपूर्ण घटकांची/एककांचे वर्णन करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) वेश्लर यांची लहाण मुलांनासाठी चाचणी व वेश्लर यांची प्रौढांची बुद्धीमत्ता चाचणी IV या विषयी चर्चा करा.
ब) मनोविकृती निदानासाठी एम. एम. पी. आय. - 2 चे उपयोजनावर चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) चिकित्सात्मक निरीक्षण आणि वृत्तइतिहास पद्धतीतील मानसशास्त्रीय मुल्यमापनाच्या उपयुक्ततेची चर्चा करा.
ब) विनेलॅंड यांची संयोजनात्मक वर्तन चाचणीच्या भूमिकांचे आणि उपयोजनांचे स्पष्टीकरण द्या.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) कारकिर्द (व्यवसायिक) मुल्यमापन चाचणी सविस्तर लिहा.
ब) बोधनिक बिघाड निदानाच्या विविध साधनांचे वर्णन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोघावर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) बिने – भाटिया बुद्धिमत्ता चाचणी.
- ब) बेक याची चिंता मापनी.
- क) मानसिक स्थिती परिक्षण.
- ड) मनोनिदानासाठी प्रक्षेपण तंत्रे.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4177

[Total No. of Pages : 4

[6543]-620

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-606-MJ : Organizational Behaviour (OB)

(2023 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) All questions carry equal marks.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) Evaluate the impact of attitude & Job satisfaction on OB.
- b) What is organizational culture? Describe its importance.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) Explain how distributive justice & Equity theory work in motivating employees.
- b) Describe sources of work stress & suggest strategies to manage work stress.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) Compare & contrast Transactional and Transformational leadership.
- b) Describe behavioural approach to leadership style.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) What is organizational conflict? Elaborate strategies for conflict resolution.
- b) Elaborate on the concept of empowerment & participation.

P.T.O.

Q5) Answer short notes on any two of the following in 250 words : [10]

- a) Organizational culture
- b) Path Goal Model
- c) Sources of work stress
- d) Organizational Communication

Total No. of Questions : 5]

PE-4177

[6543]-620

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-606-MJ : Organizational Behaviour (OB)

(2023 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
-

- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) संघटना वर्तनावर अभिवृत्तीचा आणि नोकरीतील समाधानाचा प्रभाव याचे मुल्यांकन करा.
ब) संघटनात्मक संस्कृती म्हणजे काय? त्याचे महत्व वर्णन करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) कर्मचाऱ्यांना प्रेरित करण्यासाठी वितरणात्मक न्याय व इक्विटी सिद्धांत कसे कार्य करतात ते स्पष्ट करा.
ब) कामाच्या तणावाच्या स्रोतांचे वर्णन करा आणि कामाच्या तणावाचे व्यवस्थापन करण्यासाठी धोरणे सुचवा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) व्यावहारिक नेतृत्वशैली व परिवर्तनशील नेतृत्वशैली यांचे तुलनात्मक व परस्विरोधी गुण स्पष्ट करा.
ब) वर्तनवादी दृष्टिकोनातून नेतृत्वशैलीचे वर्णन करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) संघटनात्मक संघर्ष म्हणजे काय? विवाद निराकरणासाठीचे धोरण सविस्तर लिहा.
ब) सबलीकरण आणि सहभागाच्या संकल्पनेवर विस्तृतपणे लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांवर प्रत्येकी 250 शब्दांत टिपा लिहा :

[10]

- अ) संघटनात्मक संस्कृती
- ब) पथ-ध्येय प्रारूप
- क) कामाच्या तणावांचे स्रोत
- ड) संस्थात्मक संवाद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4178

[Total No. of Pages : 4

[6543]-621

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

**PSY-608-MJ : Counselling Skills and Psychotherapies
(2023 Pattern) (Credit System) (Semester - III)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words : **[15]**

- a) Define counselling. Discuss purpose and goals of counselling.
- b) Discuss an Integrative approach to helping people to change.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words : **[15]**

- a) Describe the essential skills for promoting change.
- b) Discuss listening skills and its counterparts.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words : **[15]**

- a) Discuss the mindfulness therapy in detail.
- b) Discuss cognitive behavior therapy.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words : **[15]**

- a) Discuss the process of counselling with LGBTQ ++
- b) Describe nature of group counselling. Discuss the qualities of effective group leaders.

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any two) :

[10]

- a) Counselors values
- b) Monitoring skill
- c) Social cognitive therapy
- d) Crisis

Total No. of Questions : 5]

PE-4178

[6543]-621

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-608-MJ : Counselling Skills and Psychotherapies

(2023 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे सुमारे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [15]
अ) समूपदेशनाची व्याख्या द्या. समूपदेशनाचे हेतू आणि उद्दिष्टे यांवर चर्चा करा.
ब) लोकांमध्ये बदल करण्यास मदत करण्याचा एक एकात्मक दृष्टीकोन यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे सुमारे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [15]
अ) बदलास प्रोत्साहन देण्यासाठी आवश्यक कौशल्यांचे वर्णन करा.
ब) ऐकण्याचे कौशल्य आणि त्याच्या उपघटकांवर चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे सुमारे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [15]
अ) माईंडफुलनेस उपचार पद्धतीवर सविस्तर चर्चा करा.
ब) बोधनिक उपचार पद्धतीवर चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे सुमारे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [15]
अ) एल.जी.बि.टी.क्यू. समूहासोबतच्या समूपदेशन प्रक्रियेवर चर्चा करा.
ब) समूह समूपदेशनाचे स्वरूप वर्णन करा. प्रभावी समूहनेत्याचे गुणधर्म यावर चर्चा करा.

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणतेही दोन)

[10]

- अ) समूपदेशकाची मुल्ये
- ब) देखरेख कौशल्य
- क) सामाजिक बोधनिक उपचार पद्धती
- ड) पेचप्रसंग

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4179

[Total No. of Pages : 4

[6543]-622

Second Year M.A.

PSYCHOLOGY

**PSY-610-MJ : Health Psychology
(2023 Pattern) (Semester - III)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) Define health Psychology. Explain the need of health psychology.
- b) Discuss the various perspectives of mind-body relations.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) How does stress impact on immune system? Describe its relation to various diseases.
- b) What is obesity? Explain the effects of obesity on health.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) What is the role of behavioural factors in development of diseases? Give an appropriate examples.
- b) How do social factors contribute to health behaviour changes?

Q4) Answer any one of the following in about 500 words : [15]

- a) Discuss the various coping interventions.
- b) Explain the impact of social media on modern health intervention techniques.

P.T.O.

Q5) Short notes (any two) :

[10]

- a) Bio-Psychosocial model.
- b) Hypertension
- c) Poor health behaviour
- d) Cognitive Behavioural Therapy (CBT)

Total No. of Questions : 5]

PE-4179

[6543]-622

Second Year M.A.

PSYCHOLOGY

PSY-610-MJ : Health Psychology

(2023 Pattern) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]

- अ) आरोग्य मानसशास्त्राची व्याख्या लिहा. आरोग्य मानसशास्त्राची आवश्यकता स्पष्ट करा.
ब) मन-शरीर संबंधाविषयी विविध दृष्टीकोनांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]

- अ) रोगप्रतिकारक यंत्रणा ताणामुळे कशी प्रभावित होते? ताणाचा वेगवेगळ्या आजारांशी असलेला संबंध विशद करा.
ब) लठ्ठपणा म्हणजे काय? लठ्ठपणाचे आरोग्यावर होणारे परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]

- अ) आजारांच्या वाढीमध्ये वर्तनाशी संबंधीत घटकांची भूमिका काय असते? योग्य उदाहरणे द्या.
ब) आरोग्य वर्तन बदलात सामाजिक घटक कसे सहाय्यभूत ठरतात?

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]

- अ) विविध साधक आंतरनिरसन तंत्राविषयी चर्चा करा.
ब) आधुनिक आरोग्य आंतरनिरसन तंत्रात सामाजिक प्रसार माध्यमांचा प्रभाव स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[10]

- अ) जैव-मनोसामाजिक प्रारूप
- ब) उच्चरक्तदाब
- क) निकृष्ट आरोग्य वर्तन
- ड) बोधात्मक वर्तणूक तंत्र

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4180

[Total No. of Pages : 4

[6543]-623

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-611-MJ : ADVANCED SOCIAL PSYCHOLOGY

(2023 Pattern) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicates full marks.
- 3) English version is valid.

Q1) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) Explain research methods of studying social behavior
- b) Explain major theoretical perspectives in Social Psychology

Q2) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) What is schema? Explain types of schema in detail
- b) Explain theories of attribution in detail

Q3) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) What is attraction? Explain internal and external determinants of attraction
- b) Explain the nature of interpersonal relationship in a digital age and discuss ways of enhancing positive social interactions

Q4) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) Explain applications of social psychology in politics and leadership
- b) Explain applications of social psychology in health sector

P.T.O.

Q5) Answer any two of the following in about 250 words.

[10]

- a) Socialization
- b) Stereotypes
- c) Love
- d) Social welfare

Total No. of Questions : 5]

PE-4180

[6543]-623
M.A. (Part - II)
PSYCHOLOGY
PSY-611-MJ : ADVANCED SOCIAL PSYCHOLOGY
(2023 Pattern) (Semester - III)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) सामाजिक वर्तन अभ्यासण्याच्या संशोधन पद्धती स्पष्ट करा.
ब) सामाजिक मानसशास्त्रातील प्रमुख सैद्धांतिक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) आकृतिबंध म्हणजे काय? आकृतिबंधाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.
ब) प्रत्यारोपणाचे सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) आकर्षण म्हणजे काय? आकर्षणाची आंतरिक आणि बाह्य निर्धारके स्पष्ट करा.
ब) डिजिटल युगातील अंतरव्यक्तिक संबंधांचे स्वरूप स्पष्ट करा आणि सकारात्मक आंतरक्रिया वृद्धिंगत करण्याच्या मार्गांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) राजकारण आणि नेतृत्व यांतील सामाजिक मानसशास्त्राचे उपयोजन स्पष्ट करा.
ब) आरोग्य क्षेत्रातील सामाजिक मानसशास्त्राचे उपयोजन स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) सामाजिकीकरण
- ब) साचेबंद प्रतिमा
- क) प्रेम
- ड) सामाजिक कल्याण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4181

[Total No. of Pages : 4

[6543]-624

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-612-MJ : PSYCHOLOGY OF GENDER

(2023 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) Explain the concept of gender in relation to gender identity, sex and gender roles. How does gender stereotype affect individual behavior?
- b) Examine the dynamics of family relationships. How do parent-youth conflicts influence the development of identity?

Q2) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) Explain the concept of extended youth' in the Indian context. What are the factors contributing to it?
- b) Analyze the concept of workplace identity and its significance for youth.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) How has globalization influenced gender identity? Discuss its positive and negative impact.
- b) What is women empowerment? Explain its role in transforming traditional gender roles.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) What is gender fluidity? Explain its implication in identity formation.
- b) Discuss the importance of encouraging non-gender stereotyped attitudes among youth.

P.T.O.

Q5) Answer short notes on any two of the following in 250 words. [10]

- a) Philosophical Issues surrounding gender
- b) Social Identity
- c) Generation z
- d) Gender and violence

PE-4181

[6543]-624

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-612-MJ : PSYCHOLOGY OF GENDER

(2023 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) लिंग ओळख लिंग आणि लिंग भूमिका यांच्या संबंधित लिंग संकल्पना स्पष्ट करा. लिंग पूर्वग्रहाचा वैयक्तिक वर्तनावर कसा परिणाम होतो?
ब) कौटुंबिक संबंधाच्या गतीशीलतेचे परीक्षण करा. पालक – तरूण संघर्ष हे ओळख विकासावर कसा प्रभाव पाडतात?

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) भारतीय संदर्भातील 'विस्तरित' तारूण्य' ही संकल्पना स्पष्ट करा. त्यास कोणते घटक कारणीभूत ठरतात?
ब) कार्यस्थळ-ओळख संकल्पना स्पष्ट करा. आणि तरूणांसाठी त्याचे महत्त्व विषद करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) जागतिकीकरणाने लिंग ओळखीवर कसा प्रभाव पाडला आहे? त्याच्या सकारात्मक आणि नकारात्मक परिणामांवर चर्चा करा.
ब) महिला सक्षमीकरण म्हणजे काय? पारंपारिक लिंग भूमिका बदलण्यात त्याची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) लिंग तरलता म्हणजे काय? ओळख निर्मितीमध्ये त्याचा परिणाम स्पष्ट करा.
ब) तरूणांमधील लिंग-विरहित रूढीवादी वृत्तींना प्रोत्साहन देण्याचे महत्त्व, यावर चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांवर प्रत्येकी 250 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

अ) लिंगसंबंधित तात्विक समस्या

ब) सामाजिक ओळख

क) पिढी - Z

ड) लिंग आणि हिंसा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-4182

[Total No. of Pages : 4

[6543]-625

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-651 MJ : Community Psychology

(2023 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question in 500 words : [15]

- a) Define community psychology. Discuss its nature and scope.
- b) Explain the aims and core values of community psychology.

Q2) Answer any one of the following question in 500 words : [15]

- a) Describe the type of communities with suitable examples.
- b) Explain the concept of social capital & its importance in communities.

Q3) Answer any one of the following question in 500 words : [15]

- a) Describe the mental health model and ecological model in community psychology.
- b) Discuss the role of Indian thought & culture in community psychology.

Q4) Answer any one of the following question in 500 words : [15]

- a) What are the key issues in implementing prevention and promotion programe?
- b) Explain the concept of primary, secondary and tertiary prevention.

P.T.O.

Q5) Give short note on following (any two) :

[10]

- a) Role of community psychologist.
- b) Human diversity in the Indian context.
- c) Behavioral model
- d) Elements of community change indicatives.

PE-4182

[6543]-625

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-651 MJ : Community Psychology

(2023 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) समुदाय मानसशास्त्र ही संकल्पना स्पष्ट करून स्वरूप व व्याप्ती सांगा.
ब) समुदाय मानसशास्त्राची उद्दीष्टे व मूलभूत मुल्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) समुदायांचे प्रकार व त्यांची उदाहरणासह माहीती द्या.
ब) सामाजिक भांडवल ही संकल्पना सांगून तीचे समुदायातील महत्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) मानसिक आरोग्य प्रारूप आणि परिसंस्थात्मक प्रारूप स्पष्ट करा.
ब) समुदाय मानसशास्त्रात भारतीय विचारधारा व संस्कृतीचे महत्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : [15]
अ) प्रतिबंध आणि प्रवर्धन कार्यक्रम राबविना यांच्या महत्वाच्या अडचणी कोणत्या?
ब) प्राथमिक, द्वितीयक, व तृतीयक प्रतिबंध संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[10]

- अ) समुदाय मानसशास्त्रज्ञाची भूमिका
- ब) भारतीय संदर्भातील मानवी विविधता
- क) वर्तनात्मक प्रारूप
- ड) समुदाय बदल उपक्रमाची मूलभूत तत्वे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE4183

[6543]-626

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

**PSY 652-MJ : Psychopathology - II
(2023 Credit Pattern) (Semester - IV)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Each questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Discuss the various types of neurocognitive disorders.
- b) Discuss the elimination disorder types.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Discuss the dysphobia of the gender.
- b) Describe the substance use disorder.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Describe the borderline personality disorder.
- b) Discuss the alcohol related disorder.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Define personality disorder. Explain the Cluster A & Cluster B, personality disorder.
- b) Describe the dissociative identity disorder.

Q5) Write Short notes on any two. **[10]**

- a) Dementia
- b) Bulimia
- c) Sleep-wake disorder.
- d) Anti social personality disorder.

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE4183

[6543]-626

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY 652-MJ : Psychopathology - II
(2023 Credit Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
 - 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) विविध प्रकारच्या मनो-बोधनिक विकृतींवर चर्चा करा.
ब) मलमुत्र विसर्जन विकृतीच्या प्रकारांवर चर्चा करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) लिंग अस्वस्थता विकृतीवर चर्चा करा.
ब) मादक द्रव्य सक्ती विकृती सविस्तर लिहा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) सीमावर्ती व्यक्तिमत्त्व विकृती सविस्तर लिहा.
ब) मद्यपान विकृती सविस्तर स्पष्ट करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) व्यक्तिमत्त्व विकृतीची व्याख्या द्या. गट-अ, गट-ब व गट-क व्यक्तिमत्त्व विकृती स्पष्ट करा.
ब) नियोजनात्मक स्वः ओळख विकृती सविस्तर लिहा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिप लिहा. [10]
अ) अवमनस्कता
ब) क्षुधा अतिरेक
क) निद्रादोष विकृती
ड) समाजविरोधी व्यक्तिमत्त्व विकृती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE4184

[6543]-627

S.Y. M.A.

PSYCHOLOGY

PSY-653-MJ : Psychotherapies

(2023 Credit Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in 500 words. **[15]**

- a) What is Psychotherapy? Discuss the various psychotherapeutic skills.
- b) Describe in detail characteristics of a good therapist.

Q2) Answer any one of the following in 500 words. **[15]**

- a) What is Behavioural Therapy? Discuss in detail on Brief Therapy.
- b) What is systematic Desensitization? Discuss the details of eye movement desensitization and implosive therapy.

Q3) Answer any one of the following in 500 words. **[15]**

- a) Describe assumptions of the A-B-C-D-E model of REBT. State the core irrational beliefs given by Albert Ellis.
- b) Discuss in details on Gestalt Therapy & Empty Chair Technique.

Q4) Answer any one of the following in 500 words. **[15]**

- a) Discuss in details on Lazarus Multi modal Therapy.
- b) Describe recent trends in Psychotherapies.

Q5) Answer any two of the following in 150 words. **[10]**

- a) Flooding Technique
- b) Bio Feedback Technique
- c) Yoga Therapy
- d) Modern Therapy

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE4184

[6543]-627

S.Y. M.A.

PSYCHOLOGY

PSY-653-MJ : Psychotherapies
(2023 Credit Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) मानसोपचार म्हणजे काय? विविध मानसोपचार कौशल्याची चर्चा करा.
ब) उत्तम चिकित्सकाच्या गुणवैशिष्ट्यांचे सविस्तर वर्णन करा.

प्र.2) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) वर्तन उपचार पद्धती म्हणजे काय? संक्षिप्त उपचार पद्धतीवर सविस्तर चर्चा करा.
ब) पद्धतशीर आवेदनशील तंत्र म्हणजे काय? डोळे हालचालीतील विसंवेदन आणि अंतःस्फोटक उपचार पद्धतीवर सविस्तर चर्चा करा.

प्र.3) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) तर्कसंगत भावनिक वर्तनोपचार पद्धतीतील गृहीतके व ए-बी-सी-डी-ई प्रारूपाचे वर्णन करा.
आल्बर्ट एलिसने सांगितलेल्या मूलभूत आतर्फिक समजुती सांगा.
ब) गेस्टाल्ट उपचार पद्धती आणि रिक्त खूर्ची तंत्रावर सविस्तर चर्चा करा.

प्र.4) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) लाझारस यांच्या बहुविध उपचार पद्धतीवर चर्चा करा.
ब) मानसोपचारातील आधुनिक विचार प्रवाहाचे वर्णन करा.

प्र.5) खालीलपैकी दोन प्रश्नांचे उत्तर 150 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) चिंताप्रलयन तंत्र
ब) जैव प्रतिभरण तंत्र
क) योग उपचार पद्धती
ड) आधुनिक उपचार पद्धती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE4185

[6543]-628

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

**PSY-654-MJ : Human Resource Management
(NEP 2023 Pattern) (Semester - IV)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidate:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Describe HR challenges in Indian and global scenarios.
- b) Explain the importance and scope of HR Analytics in modern organizations.

Q2) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Explain the ethical issues in HRM.
- b) Explain Human Resource Information System (HRIS) and its implementation steps.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Describe the concept of an HR Scorecard?
- b) Explain the role of HR in entrepreneurial and global setups.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Describe the functions of trade unions in industrial relations.
- b) Explain the need for Corporate Social Responsibility in the current business environment.

Q5) Write short note on any two of the following in about 300 words. **[10]**

- a) HR challenges in the Indian scenario.
- b) Uses of Human Resource Information System (HRIS).
- c) Concept of HR Audit.
- d) Use of new technology in HRM.

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE4185

[6543]-628

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-654-MJ : Human Resource Management
(NEP 2023 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) भारतीय व जागतिक परिप्रेक्ष्यातील HR आव्हाने वर्णन करा.
- ब) आधुनिक संस्थांमध्ये HR विश्लेषणाचे महत्त्व आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) HRM मधील नैतिक बाबी स्पष्ट करा.
- ब) HRIS म्हणजे काय? त्याची अंमलबजावणी कशी होते ते स्पष्ट करा?

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) HR स्कोर कार्ड ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) उद्योजकीय व जागतिक स्तरावरील HR ची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) औद्योगिक संबंधांमध्ये कामगार संघटनांची कार्ये वर्णन करा.
- ब) सध्याच्या व्यावसायिक परिस्थितीत कॉर्पोरेट सामाजिक उत्तरदायित्वाची गरज स्पष्ट करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर प्रत्येकी 300 शब्दांत टिपा लिहा. [10]

- अ) भारतीय परिप्रेक्ष्यातील HR आव्हाने
- ब) मानव संसाधन माहिती प्रणाली (HRIS) चा उपयोग
- क) HR लेखापरीक्षण संकल्पना
- ड) HRM मध्ये नव्या तंत्रज्ञानाच्या वापर

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-5704

[Total No. of Pages : 4

[6543]-629

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-655-MJ : Organizational Development

(2023 Pattern) (Semester - IV) (CBCS)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) Explain the meaning of Organizational Development and describe the values and assumptions behind OD.
- b) Explain Kotter's eight-step plan for organizational change in short

Q2) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) What is OD diagnosis? Explain the Six-Box Model in simple words.
- b) Explain OD intervention guidelines and give any two examples of OD interventions.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) Explain team-building interventions with any two methods used in team building.
- b) Explain Quality Circles and how they help organizational improvement.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words. [15]

- a) What is Appreciative Inquiry? Explain any two steps of this method.
- b) What is Schein's cultural analysis? Explain its importance for organizations.

P.T.O.

Q5) Answer short notes on any two of the following in 250 words.

[10]

- a) Survey Research and Feedback Approach.
- b) Parallel Learning Structures.
- c) Role-Focused OD Intervention
- d) Mentoring and Coaching in OD

PE-5704

[6543]-629

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-655-MJ : Organizational Development

(2023 Pattern) (Semester - IV) (CBCS)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहवी.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) संघटनात्मक विकास म्हणजे काय? OD मधील मूल्ये आणि गृहितके स्पष्ट करा.
ब) कोटर यांच्या आठ-टप्प्यांच्या बदल योजनेचे संक्षिप्त स्पष्टीकरण करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) OD निदान म्हणजे काय? सिक्स-बॉक्स मॉडेल सोप्या शब्दांत स्पष्ट करा.
ब) OD इंटरव्हेंशन मार्गदर्शक तत्त्वे स्पष्ट करा आणि दोन OD इंटरव्हेंशनची उदाहरणे द्या.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) टीम-बिल्डिंग इंटरव्हेंशन स्पष्ट करा आणि टीम बिल्डिंगमध्ये वापरल्या जाणाऱ्या कोणत्याही दोन पद्धती सांगा.
ब) गुणवत्ता मंडळे म्हणजे काय? ती संस्थेच्या विकासात कशी मदत करतात ते स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) ऑप्रिसिएटिव्ह इन्क्वायरी म्हणजे काय? या पद्धतीतील कोणतेही दोन टप्पे स्पष्ट करा.
ब) शार्डन यांचे सांस्कृतिक विश्लेषण म्हणजे काय? संस्थांसाठी त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांवर प्रत्येकी 250 शब्दांत टीपा लिहा.

[10]

- अ) सर्वेक्षण संशोधन आणि अभिप्राय पद्धत.
- ब) समांतर शिक्षण संरचना.
- क) भूमिका-केंद्रित ओ.डी.इंटरव्ह्यू
- ड) मार्गदर्शन (मेंटरिंग) आणि कोचिंग

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE4186

[Total No. of Pages : 2

[6543]-630

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-656-MJ : Guidance and Career Counselling

(2023 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Discuss the future direction in career counseling.
- b) How career counseling can help in the development of human potential?

Q2) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Describe Bandura's social learning approach in the content of career development.
- b) Discuss the implications of career theories for counselors.

Q3) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Describe the career counseling at school setting.
- b) Describe the individual counseling in the content of career.

Q4) Answer any one of the following in about 500 words. **[15]**

- a) Discuss the career planning and decision making in school.
- b) Define career interest. Describe its role in career planning.

Q5) Answer any two of the following in about 150 words each. **[10]**

- a) Stages in career counseling.
- b) Super's Development- self concept approach.
- c) Career counseling at higher education level.
- d) Career counseling in non-school setting.

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE4186

[6543]-630

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-656-MJ : Guidance and Career Counselling
(2023 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) व्यवसाय समुपदेशनातील भविष्यातील दिशा स्पष्ट करा.
ब) मानवी क्षमतांच्या विकासात व्यवसाय समुपदेशन कसे मदत करू शकते?
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) व्यवसाय विकासाच्या संदर्भात बंडुराच्या सामाजिक शिक्षण दृष्टिकोनाचे वर्णन करा.
ब) समुपदेशकांसाठी व्यवसाय सिद्धांताचे परिणाम यावर चर्चा करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) शालेय वातावरण व्यवसाय समुपदेशन यावर चर्चा करा.
ब) करिअरच्या संदर्भात वैयक्तिक समुपदेशकाचे वर्णन करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [15]
अ) शाळेत असताना करिअर नियोजन आणि निर्णय घेणे यावर चर्चा करा.
ब) 'करिअरची आवड' याची व्याख्या द्या करिअर नियोजनात त्याची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर प्रत्येकी 150 शब्दांत टिपा लिहा. [10]
अ) व्यवसाय समुपदेशनातील टप्पे
ब) सुपरचा विकास- स्व संकल्पना दृष्टिकोन
क) उच्च शिक्षण स्तरावर व्यवसाय समुपदेशन
ड) शाळाबाह्य ठिकाणी व्यवसाय समुपदेशन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE4187

[6543]-631

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

**PSY-657-MJ : Areas of Counselling
(2023 Pattern) (NEP) (Semester - IV)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following in about 300 words. **[15]**

- a) Explain the role of school counsellor. Write in brief about Counselling for emotionally disturbed children.
- b) Explain in brief about any two Career theories. Write in detail about campus recruitment and training programs.

Q2) Answer any one of the following in about 300 words. **[15]**

- a) Describe the concept Occupational stress. Explain various theoretical models of stress.
- b) Describe workplace counselling, its nature, and skills with suitable examples.

Q3) Answer any one of the following in about 300 words. **[15]**

- a) Explain the importance and process of grief counseling.
- b) What is Psychological First Aid? Write about its applications in various areas.

Q4) Answer any one of the following in about 300 words. **[15]**

- a) Write in brief about the Modern Trends in counselling. Explain in detail any two processes of it.
- b) Elaborate nature of suicide counselling. State its importance in suicide prevention.

Q5) Write short notes (Any two) **[10]**

- a) Career counselling
- b) Workplace counselling in India
- c) Geriatric counselling
- d) Rehabilitation Counselling

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE4187

[6543]-631

M.A. (Part - II)

PSYCHOLOGY

PSY-657-MJ : Areas of Counselling
(2023 Pattern) (NEP) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) शालेय समुपदेशकाची भूमिका स्पष्ट करा. भावनिकरीत्या अस्थिर मुलांच्या समुपदेशनाविषयी थोडक्यात लिहा.
- ब) कोणत्याही 2 करियर सिद्धांताविषयी माहिती लिहून Campus (महाविद्यालय क्षेत्र) भरती आणि प्रशिक्षण याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) व्यवसाय ताण ही संकल्पना स्पष्ट करून ताणाची विविध सैद्धांतिक प्रारूपे सखोलरित्या स्पष्ट करा.
- ब) कार्यक्षेत्र समुपदेशन, स्वरूप आणि त्याची कौशल्ये सुयोग्य उदाहरणासहित स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) शोक/दुःख: समुपदेशनाचे महत्त्व आणि प्रक्रिया याविषयी माहिती लिहा.
- ब) मानसिक प्रथमोपचार म्हणजे काय? त्याचा विविध क्षेत्रातील उपयोग स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [15]

- अ) समुपदेशनाच्या आधुनिक प्रवाहांची माहिती थोडक्यात लिहून त्यातील कोणतेही दोन सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) आत्महत्या समुपदेशन व त्याचे स्वरूप स्पष्ट करा. आत्महत्या प्रतिबंधात त्याचे काय महत्त्व आहे ते लिहा?

प्र.5) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

- अ) करियर समुपदेशन
- ब) भारतातील कार्यक्षेत्र समुपदेशन
- क) वृद्धांचे समुपदेशन
- ड) पुनर्वसन समुपदेशन

